

стратегии в современных условиях, в частности Украине. Показано, что политическая реклама занимает особое место в системе политического маркетинга и политико-маркетинговой коммуникации, осуществляя значительное влияние на формирование общественного мнения относительно субъектов политики. Она органично входит в информационно-коммуникационный комплекс политического маркетинга, является достаточно эффективным инструментом привлечения новых сторонников к определенному субъекту политики и стимулированию граждан к активному политическому участию в определенном направлении, гармонизируя политические отношения.

Political marketing's communication is examined as a process of production and information transfer to the having a special purpose groups, and also receipt of feed-back, within the limits of the certain political marketing's program. The basic criteria of forming of political marketing strategy are separated in modern terms, in particular to Ukraine. It is rotined that the political advertising occupies the special place in the system of the political marketing and political marketing communication, carrying out considerable influence on forming of public opinion in relation to the subjects of policy. It is organically included in the of informative-communication complex of the political marketing, is the effective enough instrument of bringing in of new supporters to the certain subject of policy and stimulation of citizens to active political voice in certain direction, harmonizing political relations.

Стаття надійшла до редколегії 02.04.2015

УДК 35.077.6(477)

Семченко О. В., ОНАЗ ім. О. С. Попова

МЕХАНІЗМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Виявлено і розглянуто механізми інформаційного забезпечення органів виконавчої влади. Підтверджується авторська гіпотеза про те, що завдяки певним інформаційним механізмам можливо підтримувати стабільність виконавчої влади. Обґрунтовується, що державні рішення, які можуть сприйматися суспільством неоднозначно, повинні супроводжуватися інформаційною підтримкою, що знижує соціально-психологічну напругу в суспільстві.

Актуальність статті обумовлена тим, що застосування інформаційно-комунікаційних технологій у політичній сфері й державному управ-

лінні покликано вдосконалити діяльність органів державної влади, зробити її більше ефективною, відкритою, підзвітною суспільству. І, звичайно, підвищити рівень довіри суспільства до державної влади. Громадяни вже давно не вірять, що державні чиновники й політики керуються у своїй діяльності інтересами держави й суспільства.

У той же час, невдалі спроби використання ІКТ здатні нашкодити політичній стабільності. Наприклад, не дотримуючи принципів загальних, рівних, вільних і таємних виборів або, посіявши сумніви в надійності систем електронного голосування. Громадянське суспільство повинне мати у своєму розпорядженні реальні механізми контролю за дотриманням принципів демократичного виборчого процесу. Тільки в цьому випадку можна розраховувати на достовірні результати.

Мета статті: виявити й розглянути механізми інформаційного забезпечення органів виконавчої влади. Завдання статті: підтвердити авторську гіпотезу про те, що завдяки певним інформаційним механізмам можливо підтримувати стабільність виконавчої влади.

Ю. Нісневич вважає, що відносини суспільства з владою повинні опиратися на механізм суспільної думки й механізм лобіювання. А влада для ефективного спілкування із суспільством повинна використати такі механізми, як зв'язки із громадськістю або «public relations» і консультативну взаємодію. Природно, що всі ці механізми переплетені, а реалізуються й взаємодіють за допомогою новітніх інформаційно-комунікаційних технологій [1].

Об'єктом впливу механізмів інформаційного забезпечення стабільності органів державної влади є думка суспільства. На відміну від устояного стереотипу про те, що четвертою владою є преса, як колись про це образно сказав видатний французький письменник Оноре де Бальзак, насправді четвертою владою в усьому світі вважають суспільну думку. Очевидно, так відбулося тому, що коли суспільна думка мовчить, її заміняє думка журналіста, що може бути видана за суспільну думку. Невипадково деякі дослідники вважають, що «Боротьба за суспільну думку – центральний нерв сучасної політики» [2, с. 50].

Примітно, що дослідження суспільної думки пройшли трансформацію від технічно складної процедури до звичайної практики. Якщо в перші 100 днів правління 33-го американського президента Гаррі Трумена в 1945 р. був проведено усього лише одне опитування суспільної думки, то в перші 100 днів 42-го американського президента Білла Клінтона було проведено вже 37 таких опитувань [3, р. 54-55].

Про необхідність інформаційного забезпечення дій влади з метою збереження політичної стабільності неодноразово заявляють багато експертів. На їхню думку, державна влада повинна стати більше

відкритої для суспільства. Відомий економічний експерт Єрік Найман вважає, що якщо влада буде закритою й не стане обговорювати з суспільством реформи, те це може привести до нового, можливо останньому Майдану. З погляду експерта, головною помилкою нового уряду є відсутність контактів з суспільством з приводу реформ. Простим українцям не пояснюють, чому вага реформ ляже саме на їхні плечі, а не на плечі СБУ, МВС, прокурорів, суддів, які збережуть своє благополуччя. Як приклад, експерт приводить Швейцарію, де в такі важливі моменти, як проведення соціальних реформ, проводяться референдуми. Ніхто не приймає рішення за громадян. «У нас громадян намагаються в черговий раз поставити перед фактом: ось, тепер ви будете жити так. У нас влада лінива, вони не ведуть ніякого інформаційного обговорення, не питають людей і в результаті отримують Майдан», – зауважив Найман [4].

Таким чином, поки ще представники державної влади не дуже цікавляться суспільною думкою з приводу своїх дій. Але ж саме суспільна думка є об'єктом впливу механізмів інформаційного забезпечення стабільності політичної системи.

Експерти відзначають, що комунікації українських державних і політичних діячів у форматі електронної дипломатії переповнені нічого не значущою інформацією, наданої офіційними особами. Українські посадові особи рідко реагують на запити й відклики, які одержують від громадськості, що наводить на висновок про те, що її думка їх цікавить мало або взагалі не цікавить. Тим більше вони не стимулюють користувачів інтернет-ресурсів до участі в обговоренні своєї політики. Так, наприклад, Костянтин Грищенко у час свого перебування Міністром закордонних справ мав трохи більше тисячі читачів в Twitter, а сторінка МЗС – 500 читачів [5, с. 4].

Але ж характерною рисою демократичної держави є саме те, що уряд прислухається до думки суспільства й реагує на неї. Однак, справедливості заради, необхідно об'єктивно оцінити роль суспільної думки у формуванні державної політики. Чи завжди правильно орієнтуватися на суспільну думку? Чи завжди вона раціональна й логічна? Адже суспільна думка – це сума думок різних людей різного віку, освіти, компетенції, мотивації й ін. И навряд чи суспільна думка може враховувати всі позитивні й негативні наслідки реалізації бажань суспільства для нього самого й держави. По своїй суті, суспільна думка звичайно не схильна до змін, особливо реформістського характеру. І тому влади навряд чи варто розраховувати на підтримку реформ, трансформацій суспільною думкою. І все-таки, сьогодні політики й чиновники поставлені в ситуацію, коли вони не можуть повністю зне-

важати суспільною думкою, якщо не хочуть втратити свій рейтинг. Можна сказати, що сьогодні рейтинги правлять політикою.

Очевидно, визнаючи інформаційну роботу уряду незадовільною, Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк звернувся до українських телеканалів з проханням виділити уряду 30 хвилин у день хоча б раз у тиждень для пояснення українцям, у чому полягають реформи. «Є пропозиція звернутися до власників каналів, всіх каналів України й впровадити освітню програму щодо того, що таке реформи», – заявив Арсеній Яценюк під час засідання національної ради з проведення реформ 2 лютого 2015 р. «Запросити профільного міністра, запросити керівника профільного парламентського комітету. Без більших залів з оплесками, без графіків «подобається або не подобається», а суцільно професійна дискусія, де кожен профільний міністр по своєму напрямку разом з керівником комітету й експертами, журналістами, фахівцями в тій або іншій області проведе спокійну й зважену розмову. От що пропонується, от які плюси цього рішення, які мінуси цього рішення», – пояснив український прем'єр. «Я хотів би з цієї високої трибуни звернутися з проханням до усіх підтримати ініціативу по впровадженню широкої медійної програми про те, що таке реформи в Україні, що треба робити й щоб кожна посадова особа в країні, що відповідальна за свій напрямок, пояснювала українцям зміст, мету, коли, що і як буде досягнуте», – сказав він [6].

До речі сказати, що Арсеній Яценюк, один з деяких українських політиків, що не побоявся ризикнути своїм особистим рейтингом і рейтингом «Народного фронту», лідером якого він є, заради проведення реформ. Так, відповідно до результатів соціологічного дослідження, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології, партія Народний фронт втратила найбільше голосів з часу останніх виборів – зараз (березень 2015 р. – О.С.) за неї готові проголосувати 6,6% опитаних. Як відомо, за підсумками виборів у Верховну Раду Народний фронт підтримали 22,14% виборців. Перед виборами рівень підтримки партії оцінювався в 10,8% [7].

Соціологи пояснюють це поточною економічною ситуацією, за якої покладають відповідальність на «Народний фронт» і прем'єр-міністра, що відповідає за економіку. Євгеній Головаха, заступник директора Інституту соціології НАНУ пояснив це так: «Колись же Яценюк говорив, що це – уряд політичних самогубців, от його пророцтво й збулося. Люди ж бачать результати економічної політики» [8].

Президент України Петро Порошенко заявив про те, що спілкування з пресою повинне стати обов'язком для президента, уряду й парламенту. «Вважаю, що влада повинна більше спілкуватися

з суспільством, пояснюючи свої дії. Вирішив почати з себе. Переконалий, що це повинне стати не тільки доброю традицією, але й обов'язком як для президента, так і для уряду й парламенту», – написав він на своїй сторінці у Facebook [9].

У зв'язку із цим цікава думка британського соціолога Пилипа Гоулда, який керував соціологічним супроводом Тоні Блэра, «Якщо ви не контролюєте як треба медіа, ви не можете компетентно управляти» [10, р. 44].

Не можна казати, що українські телевізійні канали не приділяють увагу діяльності органів виконавчої влади. Докладно висвітлюються зустрічі й візити перших осіб держави, інформація про засідання Кабінету Міністрів. Уже традицією став показ того, як Президент і Прем'єр-міністр вичитують підлеглих на камеру. Як би іншим у повчання. Однак деякі такі телевізійні репортажі мають відверто популістський характер. Так, 25 березня 2015 р. на засіданні уряду в прямому ефірі затримали керівника державної служби по з надзвичайних ситуацій Сергія Бочковського і його заступника Василя Стоєцького. Чиновникам зачитали обвинувачення в корупції, надягли на них наручники й вивели із залу [11]. На наш погляд, такі акції не мають практичного змісту й навряд чи зменшать корупцію. Не говорячи вже про те, що, на думку юристів, така акція була не цілком законна. Їхня основна мета – показати, що боротьба з корупцією ведеться.

Державний комітет телебачення й радіомовлення України провів моніторинг 51 офіційного веб-сайту центральних органів виконавчої влади й 24 офіційних веб-сайтів місцевих органів виконавчої влади. Головним критерієм оцінки було виконання нормативно-правових актів про обов'язковість розміщення на сайті певних видів інформації. Кращими серед сайтів центральних органів виконавчої влади визнані офіційні веб-сайти Адміністрації Державної прикордонної служби України й Державного комітету телебачення й радіомовлення України, а серед місцевих органів виконавчої влади – офіційні веб-сайти Запорізької і Сумської обласних державних адміністрацій.

З'ясувалося, що на багатьох веб-сайтах інформація, обов'язковість розміщення якої регламентується нормативно-правовими актами, представлена не в повному обсязі. Частина матеріалів розміщається несвоєчасно або без вказівки дати, що не дозволяє визначити рівень їх актуальності. Крім того, деякі сайти мають заплутану структуру, що не дозволяє легко знайти потрібну інформацію.

Моніторинг також показав, що на окремих веб-сайтах відсутні адреси електронної пошти керівників органів і їх заступників, керівників структурних підрозділів і структурного підрозділу, відповідального

за прийом і реєстрацію вхідної кореспонденції, не оприлюднені основні функції структурних підрозділів, правила внутрішнього трудового розпорядку, порядок і умов проходження конкурсу на заміщення вакантних посад і т.п. [12].

Як відомо, в Україні проходить уже п'ята хвиля мобілізації. Недостатня інформаційна робота привела до породження багатьох слухів. Наприклад, про те, що 18-літніх призовників відразу відправляють у зону Антитерористичної операції. На численні слухи про мобілізацію дуже правильно відреагував Генеральний штаб ВСУ. На своєму порталі він створив сторінку питань і відповідей на тему мобілізації. В.о. спікера Генштабу ВСУ Владислав Селезньов пояснив, що «З кожною новою хвилею мобілізації усе більше з'являється різного роду слухів, що не відповідають дійсності. Щоб кожний громадянин нашої країни мав можливість задати свої питання про мобілізацію, прес-служба Генерального штабу Збройних Сил України створила сторінку на сервісі питань і відповідей» [13].

Діючим інструментом механізму суспільної думки в інформаційному суспільстві виступають соціальні мережі, популярність яких росте в геометричній прогресії.

Експерти сходяться на тому, що якщо нову українську реальність можна назвати цифровою демократією, то трохи не в тому значенні, яке їй надають у демократичних країнах. Як вважає Володимир Фесенко, «Раніше думали, якщо немає в телевізорі, то тебе немає в політиці. Зараз з'явився новий тренд – якщо немає в соціальних мережах, то тебе немає в політиці». Тобто можна говорити про нову комунікаційну реальність, у якій треба бути тим, хто бачить себе політиками. На думку політолога, використання соціальних мереж аж ніяк не робить владу більше відкритою, скоріше мова йде про імітацію відкритості влади. У той же час комунікація державних і політичних діячів з суспільством є корисною [14].

Природно, захоплюючись мобілізаційними можливостями соціальних мереж, варто пам'ятати, що всі інформаційні технології, і соціальні мережі, напевно, у першу чергу, можуть бути суб'єктом не тільки політичної стабільності, але й не стабільності. У науковій літературі є досить багато робіт, у яких досліджується діяльність мережних організацій, що мають терористичні й екстремістські цілі. В основному, це праці закордонних учених – Дж. Андреані, А. Боускета, Д. Ронфельдта, Є. Сміта й ін.

І все-таки, на наш погляд, обіг органів державної влади до діалогових форм спілкування влади й суспільства свідчить про їхнє прагнення бути більше прозорими й відкритими.

Закритість діяльності органів державної влади, їхнє небажання взаємодіяти з суспільством є причиною недовіри влади з боку громадян, що приводить до політичної нестабільності. Міністр інформаційної політики України Юрій Стець вважає причиною недовіри громадян до органів державної влади, те, що вони доносять до громадян неправдиву інформацію. Тому, на його думку, Міністерство інформаційної політики повинне переконати органи влади говорити правду, що підвищить довіру українців до парламенту й уряду [15].

Отже, найважливішим фактором, що забезпечує стабільність державної влади, є рівень її інформаційного забезпечення, що відображає ступінь оснащення сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями.

Інформаційне забезпечення органів державної влади включає інформаційні ресурси (документи й інформацію), які є центральною частиною інформаційних систем. Інформаційні ресурси необхідні для підготовки й прийняття управлінських рішень. Ефективність інформаційних систем визначається тим, наскільки інформаційні ресурси задовольняють потреби органів державної влади.

Державні рішення, які можуть сприйматися суспільством неоднозначно, повинні супроводжуватися інформаційною підтримкою, що знижує соціально-психологічну напругу в суспільстві.

Механізми інформаційного забезпечення стабільності виконавчої влади забезпечують діалогові форми спілкування з громадянами за допомогою нових інформаційно-комунікаційних технологій, які можуть застосовуватися для мобілізації активних громадян і їхніх інститутів з метою рішення актуальних суспільних завдань і позитивного суспільного розвитку, а також протидії зовнішнім і внутрішнім загрозам політичної стабільності української держави.

Бібліографічний список:

1. Нисевич Ю.А. Информационно-коммуникационная стабилизация политической системы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=97565>
2. Василенко И.А. Политические переговоры / И.А. Василенко. – М. : Гардарики, 2006. – 271 с.
3. Bowman K. Polling to Campaign and to govern / K. Bowman // The permanent campaign and its future / Ed. By Mann T.E., Omstein N.J. – Wash, DC : American enterprise institute, 2000. – P. 54-55.
4. Лініва на реформи влада сама «викопає собі яму» – експерт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://businessua.com/vlada/15108liniva-na-reformi-vlada-sama-vikopae-sobi-yamu-ekspert.html#>

5. Літра Л. Твітер-дипломатія. Як новітні технології можуть посилити міжнародні позиції України? / Леонід Літра, Юлія Кононенко // Policy Brief. – 2013. – № 1. – 23 с.
6. Яценюк почувал: пришла пора объяснять массам, что ж такое эти «реформы» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://obkom.net.ua/news/2015-02-02/1849.shtml>
7. Почему обвалился рейтинг Народного фронта. Мнение социологов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://news.liga.net/news/politics/5406484-pochemu-obvalilsya_reyting_narodnogo_fronta_mnenie_sotsiologov.htm
8. Почему обвалился рейтинг Народного фронта. Мнение социологов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://news.liga.net/news/politics/5406484-pochemu-obvalilsya_reyting_narodnogo_fronta_mnenie_sotsiologov.htm
9. Порошенко: Власть должна больше общаться с обществом, объясняя свои действия [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gordonua.com/news/localnews/Poroshenko-Vlast-dolzha-bolshe-obshchatsya-s-obshchestvom-obyasnyaya-svoi-deystviya-70442.html>
10. Stanyer J. Modern political Communications: Mediated Politics In Uncertain Terms / J. Stanyer. – Malden, MA: Polity press, 2007. – 222 p.
11. На засіданні Кабміна задержали главу ГСЧС Бочковского [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://giga.ua>
12. Рейтинг інформаційної відкритості сайтів центральних органів виконавчої влади України – 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euroosvita.net/index.php/?category=1&id=3796>
13. Генштаб создал отдельную веб-страницу для вопросов и ответов о мобилизации, – Селезнев [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://news.mail.ru/inworld/ukraina/politics/20878747/?frommail=1>
14. Порошенко vs Яценюк: у кого більше фоловерів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://galinfo.com.ua/news/182447.html>
15. Стець: Якщо за місяць не навчу владу говорити правду, піду у відставку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://galnet.org/news/264418-stets-yakscho-za-misyats-ne-navchu-vladu-hovoryty-pravdu-pidu-u-vidstavku>

Выявлены и рассмотрены механизмы информационного обеспечения органов исполнительной власти. Подтверждается авторская гипотеза о том, что благодаря определенным информационным механизмам возможно поддерживать стабильность исполнительной власти. Обосновывается, что государственные решения, которые могут восприниматься обществом неоднозначно, должны сопровождаться информационной поддержкой, что снижает социально-психологическое напряжение в обществе.

The mechanisms of the informative providing of executive bodies are educed and considered. An authorial hypothesis is confirmed that due to certain informative mechanisms it maybe to support stability of executive power. Grounded, that state decisions that can be perceived by society ambiguously must be accompanied by informative support reducing socially-psychological tension in society.

Стаття надійшла до редколегії 10.04.2015

УДК 316.652

*Скриль С. А., Херсонський економічно-
правовий інститут*

ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ІНСТИТУТІВ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ

У статті розглядаються європейські цінності і стандарти прав людини у контексті функціонування державних інститутів в Україні. Аналізується вплив судової прецедентної практики Європейського суду з прав людини на трансформацію політичної системи України.

Європейські стандарти прав людини мають конкретні параметри визначення і регламентовані міжнародними за своїм змістом актами – Хартією основних прав 2000р. (у рамках держав Європейського Союзу) та Конвенцією з прав людини та основоположних свобод 1950р., яка діє в межах країн Ради Європи. Звісно, на континенті діють і інші багатосторонні міжнародні угоди, що мають як універсальний характер – Загальна декларація прав людини 1948р., Міжнародні пакти з прав людини 1966р., так і регіональний – Європейська соціальна хартія 1961р. (побудована за принципом «а la carte»), Європейська хартія регіональних мов або мов меншин та багато інших. На сьогодні нараховується понад 200 договорів. Але системне тлумачення приписів Хартії основних прав 2000р., Конвенції з прав людини 1950р. у співвідношенні з положеннями інших міжнародних угод у сфері прав людини, що діють на регіональному європейському рівні, дозволяє зробити певний висновок – норми зазначених двох угод мають більш широке тлумачення прав людини і фактично «охоплюють» своїм змістом всі інші регіональні договори. Саме у нормах Конвенції 1950р. та Хартії 2000 р.(дія якої обмежується кордонами ЄС) закріплені європейські цінності та стандарти прав людини.